

Beheerplan buitensport 2022 - 2042

INHOUD

Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel van het plan.....	3
1.3 Reikwijdte beheerplan.....	3
2. Kwaliteit	4
2.1 Kwaliteit - algemene normen en richtlijnen sportvelden	4
2.2 Kwaliteit buitensportaccommodaties Waterland.....	5
3. Beheer en onderhoud	6
3.1 Onderhoud sportparken	6
3.2 Onderhoud natuurgrasvelden	6
3.3 Onderhoud kunstgrasvelden	7
3.4 Renovatie en vervanging	8
4. Aandachtspunten onderhoudsverantwoordelijkheden	9
4.1 Aandachtspunten onderhoud.....	9
4.2 Pilots	10
4.3 Onderhoudsgesprekken met verenigingen	10
5 Financiële paragraaf.....	11
5.1 Overzicht uren groendienst	11
5.2 Meerjaren renovatie- en onderhoudsplan	11
5.3 Financiële consequenties.....	12
6. Bijlagen.....	13

Samenvatting

Gemeente Waterland heeft in vier kernen diverse (buiten)sportaccommodaties in beheer en onderhoud. Het 'Beheerplan buitensport' geeft een overzicht van de buitensportaccommodaties, de kwaliteit en huidige situatie van beheer en onderhoud. Daarnaast wordt een doorrekening gegeven van de financiële middelen die nodig zijn om kwaliteit en onderhoud op het gewenste niveau uit te voeren.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterland heeft 4 sportparken met sportvelden. Hoewel beheer en onderhoud van deze buitensportaccommodaties een taak van de gemeente is, zijn ook de verenigingen hierbij betrokken. In veel gevallen zijn verenigingen vanuit een overeenkomst verantwoordelijk voor een deel van het beheer en klein onderhoud en de gemeente voor beheer en het klein en groot onderhoud (renovatie). Verenigingen hebben de wens geuit meer inzicht te krijgen in de onderhoudswerkzaamheden die nodig zijn om een sportveld te beheren en wat de kosten hiervan zijn. Met het opstellen van dit beheerplan wordt duidelijkheid gegeven over de verschillende verantwoordelijkheden van betrokken partijen en de kosten die daarmee gemoeid zijn. Na vaststelling door het college wordt het beheerplan besproken met de verenigingen. Na de bespreking met de verenigingen wordt het plan aan de raad gezonden.

Daarnaast sluit dit beheerplan aan bij het beleid van de gemeente Waterland (Gezondheidsnota 2022-2026). Voor de gezondheid van de inwoners van Waterland is het belangrijk dat er voldoende sport- en beweegaanbieders in de gemeente actief zijn. Er is een ruime keuze in verenigingen, voor zowel individueel sporten als in teamverband. Het is de wens van de gemeente deze ruime keuze te behouden. Het op pijl brengen en houden van de accommodaties in dan ook belangrijk om een breed aanbod voor de inwoners te faciliteren.

1.2 Doel van het plan

Het doel van dit beheerplan is om inzicht te geven in de wijze van beheer van sportaccommodaties en de bijbehorende kosten. Er wordt gekeken naar de huidige situatie, het beheer voor de komende 8 jaar en er wordt een doorkijk gegeven naar de toekomst. Voor de behoefte in de toekomst is een prognose opgesteld (bijlage 1). Op deze manier wordt duidelijk wat er de komende jaren (jaarlijks) aan budget nodig is. In de financiële paragraaf wordt doorgerekend tot 2042, maar tussendoor kunnen er aanpassingen worden gedaan bijvoorbeeld naar aanleiding van de tussentijdse evaluatie na vijf jaar.

1.3 Reikwijdte beheerplan

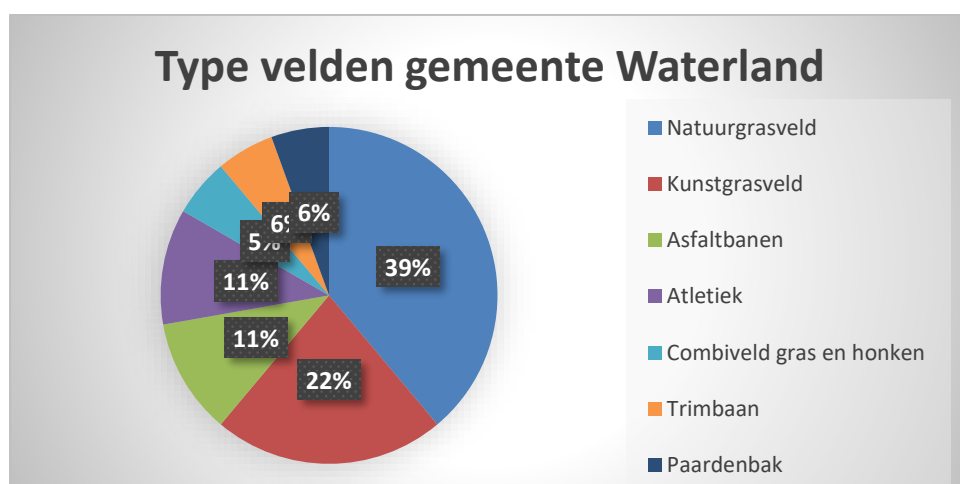
In dit beheerplan buitensport wordt alleen gekeken naar het beheer en onderhoud van accommodaties en velden die eigendom (en beheer) zijn van de gemeente Waterland. De tennisvelden van Monnickendam, Marken, Broek in Waterland en Ilpendam, het hockeyveld in Monnickendam en de kantine gebouwtjes van de verenigingen vallen niet onder de onderhoudsverplichting van de gemeente en worden buiten beschouwing gelaten in dit beheerplan. De tennisvelden zijn verpacht voor 0,45 cent per jaar, het hockeyveld is in eigendom van de vereniging met behulp van een lening van de gemeente en de visvereniging huurt het gebouw van de gemeente. Alle andere buitensportaccommodaties in de gemeente zijn in eigendom en beheer van de gemeente en vallen onder dit beheerplan. Onder het Beheerplan buitensport vallen de volgende onderdelen:

- De sportvelden
- De inrichting van de sportparken;
 - Bestrating rondom en nabij velden m.u.v. verharding onder leunhekken
 - Beplanting
 - Terreinafrastering

Een sportveld kan verschillende toplagen hebben; kunst- of natuurgras, kunststof, beton of asfalt afhankelijk van de sport die erop beoefend wordt. In de gemeente worden veel sporten beoefend en per kern zijn er dan ook verschillende soorten velden (veldtypen):

- Monnickendam: asfaltvelden, kunststofverharding, natuur- en kunstgrasvelden en een paardenbak
- Broek in Waterland: natuur- en kunstgrasvelden
- Ilpendam: natuur- en kunstgrasvelden
- Marken: natuur- en kunstgrasvelden

In figuur 1 hieronder wordt een overzicht gegeven van de verschillende veldtypen in de gemeente Waterland.

Figuur 1. Verschillende veldtypen gemeente Waterland

Voor het onderhoud en beheer van de verschillende veldtypen gelden bepaalde eisen. Deze eisen worden in het volgende hoofdstuk nader toegelicht.

2. Kwaliteit

De gemeente heeft zoals in hoofdstuk 1 werd genoemd verschillende sportvelden en veldtypen. Alle sportvelden dienen veilig bespeelbaar te zijn en te voldoen aan de norm van de sportbonden en NOC*NSF. In 2.2 wordt beknopt toegelicht wat de eisen zijn die aan sportvelden en -accommodaties gesteld worden. In 2.2 wordt een overzicht gegeven van de sportvelden in de gemeente Waterland en de kwaliteit van deze accommodaties.

2.1 Kwaliteit - algemene normen en richtlijnen sportvelden

Door de betreffende sportbonden en NOC*NSF zijn per sport normen opgesteld waaraan sportvelden en -accommodaties in Nederland minimaal moeten voldoen. In een norm worden de gewenste kwaliteit vastgelegd. Er wordt hierbij onder meer gekeken naar sportfunctionaliteit, veiligheid, bespeelbaarheid, uniformiteit en duurzaamheid van sportaccommodaties. Per sport gelden er verschillende eisen, maar er is bijvoorbeeld ook een onderscheid tussen wedstrijd- en trainingsvelden. De normen zijn te verdelen in;

- Sporttechnische normen, die aangeven welke prestaties een veld of accommodatie moet leveren om sportgebruik mogelijk te maken. Het betreft hier met name de eigenschappen van de toplaag, waarbij gekeken wordt naar de grasmatt, de stroefheid en het micro en macro reliëf. En;
- Materiaal technische normen, die hebben betrekking op de technische onderdelen en bijvoorbeeld bodemsamenstelling, fundering en waterhuishouding.

Waterland streeft ernaar haar sportvelden veilig bespeelbaar te houden en waar mogelijk aan de normen te voldoen.

Dispensatie vanuit KNVB

Natuurgrasvelden moeten aan bepaalde eisen en afmetingen voldoen, zowel voor wat betreft het veld zelf, de inrichting als ook de uitloopstrook. Deze laatste moet in principe bijvoorbeeld 4 m1 breed zijn. Voor een uitloopstrook minder dan 4 m1 breed moet dispensatie worden aangevraagd. Het natuurgrasveld van Voetbalvereniging Ilpendam en van SDOB Broek in Waterland voldoen niet aan de vereiste maatvoering. Hoewel het veld van voetbalvereniging Ilpendam al jaren dispensatie heeft voor wat betreft de maatvoering, is gemeente Waterland op dit moment nog in gesprek met de KNVB over een eventuele (aanvullende) dispensatie voor dit veld. Voor Broek in Waterland geldt dat er dispensatie is maar dat deze bij komende renovatie komt te vervallen en opnieuw moet worden aangevraagd. Overleg hierover is op moment van schrijven gaande.

2.2 Kwaliteit buitensportaccommodaties Waterland

Waterland heeft vier sportparken en een veelvoud aan sportvelden. In tabel 2 hieronder wordt een overzicht gegeven van de sportvelden per kern en het jaar van aanleg of renovatie. Daarnaast wordt aangegeven of de accommodaties voldoet aan de minimumeisen zoals die worden gesteld door de sportbonden en NOC*NSF.

Type veld		Jaar van aanleg/ renovatie	Voldoet aan minimumeisen	Renovatieplanning
Monnickendam – Sportpark Markgouw				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2022/23
Voetbal*	natuurgrasveld	2007		2022
voetbal	trainingsveld	2013		2030
atletiekbaan	rondbaan - gras	1990		2030
atletiekbaan	middenterrein	1990		2030
Atletiekbaan*	Specialisme- onderdelen	1990		2022/2023
atletiekbaan	Trimbaan	1990		2030
honk & softbal *	combiveld gras	1981/2020		2025
ruitervereniging	paardenbak	2019		2039
handbalvelden	asfaltvelden	1980		--
touwtrekveld	op terrein atletiek - gras	1990		2030
Marken				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2023
voetbal	natuurgrasveld - oud	2008		vervalt
Voetbal*	natuurgrasveld - nieuw	2022		2042
Broek in Waterland				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2022/23
Voetbal*	natuurgrasveld	1992	Dispensatie	2023
voetbal	trainingsveld	2020		2043
IJpendam				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2024
voetbal	natuurgrasveld	2001	Dispensatie	2026

Renovatieplanning volgens onderhoudscyclus (dispensatie betreft toestemming KNVB voor afwijken van minimum maatvoering van wegeruimtegebrek)

* Voetbal, natuurgrasveld VV Monnickendam. Vanuit overleg is afgesproken het onderhoud van het veld naar voren te halen en in 2022 een topaagrenovatie uit te voeren. Hiermee kan groot onderhoud naar verwachting uitgesteld worden.

*Atletiek, specialisme onderdelen, tot 2021 waren deze onderdelen (ver – en hoogspringen) niet opgenomen in een renovatieschema. Deze kunnen na overleg tussen vereniging en gemeente -verspreid over enkele jaren- voor een deel ingezet worden waarbij de onderdelen weer veilig sporten garanderen.

*Voetbal Marken, Naar aanleiding van een woningbouwproject Marken wordt de voormalige ijsbaan heringericht als nieuw natuurgrasveld. Dit veld wordt volgens planning 2022 speelklaar opgeleverd.

*Voetbal Broek in Waterland, het natuurgrasveld is dringend aan een groot onderhoud toe. Op verzoek van de vereniging is dit uitgesteld tot 1 mei 2023

*Honk -en softbal, Het natuurgrasveld van honk – en softbal was niet vlak en hierdoor onveilig. De grasmat is tussentijds in 2020 op maaiveldniveau opgeknapt. Totale renovatie van het veld is hiermee uitgesteld.

In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op het renovatie onderhoud en de planning hiervan.

3. Beheer en onderhoud

In het vorige hoofdstuk is duidelijk geworden welke accommodaties er zijn in de gemeente Waterland en wat de status van deze accommodaties is. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het beheer en onderhoud.

Alle sportvelden worden voornamelijk gebruikt door de sportverenigingen. Incidenteel worden sommige velden gebruikt door derden. De gebruiksdruk van de sportverenigingen ligt vooral op de avonden en in het weekend. Bij een aantal verenigingen komen daar de namiddag en de woensdagmiddag nog bij. Tussen de gebruikers en de beheerder (gemeente Waterland) zijn voor het gebruik van de velden huur- en gebruikersovereenkomsten opgesteld. Deze zijn meestal opgesteld voor een langere periode, maar voor incidentele gebruikers kunnen deze ook voor een kortlopende periode gelden. Bij het aangaan van de verschillende overeenkomsten zijn ook afspraken gemaakt over de verdeling van de diverse onderhoudswerkzaamheden. Deze afspraken zijn iets verouderd en daarom is een nieuwe demarcatielijst opgesteld, bijlage 2. Deze nieuwe lijst wordt besproken met de verenigingen. Als er overeenstemming is met de desbetreffende verenigingen, kan deze demarcatielijst worden vastgesteld. Het huidige beheerniveau is zoveel mogelijk afgestemd op het huidige gebruik van de velden en in relatie tot de beschikbare financiële middelen.

De werkzaamheden zijn te verdelen in klein onderhoud, jaarlijks groot onderhoud dat wordt uitgevoerd in eigen beheer en onderhoud dat wordt uitbesteed aan derden. Het dagelijks onderhoud wordt deels uitgevoerd door de gemeente (groendienst) en deels door de verenigingen zelf. Uitgangspunt is dat de velden voldoen aan de gestelde normen. Bij natuurgras betreft dit bijvoorbeeld een gesloten grasmat, grashoogte 30 - 50 mm, goede waterafvoer en een vlakke bodem. Hieronder worden kort de werkzaamheden voor dagelijks onderhoud, jaarlijks onderhoud, meerjarenonderhoud en renovatie weergegeven per veldtype (natuurgras of kunstgras).

3.1 Onderhoud sportparken

Het onderhoud van de sportparken bestaat uit onderhoud aan groenvoorzieningen/bomen, (onder)bemaling van de sportparken, herstelwerkzaamheden eigendommen van de gemeente zoals hekwerken, poorten, verhardingen en diverse overige voorkomende werkzaamheden. De werkzaamheden aan de groenvoorzieningen bestaan voornamelijk uit snoei- en maaierwerk van bomen, heesters/bosplantsoen en grasperken/velden, het bosmaaien rondom obstakels en algemeen bladruimen. De groendienst en buitendienst van de gemeente voert dit onderhoud uit.

De verenigingen voeren ook een deel van het onderhoud uit.

3.2 Onderhoud natuurgrasvelden

Dagelijks onderhoud

Dagelijks onderhoud aan de natuurgrasvelden betreft met name het (bij)maaien, verticuteren en rollen. Het onderhoud aan verhardingen (m.u.v. verharding onder leunhekwerken) betreft vegen, borstelen en schoonhouden van paden, het herstellen van verzakkingen, etc. Hierbij komt, indien nodig en mogelijk, het watergeven van de natuurgrasvelden. De buitendienst van de gemeente voert dit dagelijks onderhoud uit.

De verenigingen voeren ook een deel van het dagelijks onderhoud uit. Dit betreft met name het verzamelen en afvoeren(eigen) afval, bladafval, aanbrengen belijning, bosmaaien rondom obstakels en onderhoud eigen materiaal. Herstellen speelschade wordt grotendeels door de verenigingen uitgevoerd. Aangezien zij over het algemeen de speelschade veroorzaken en ook over het algemeen goed in staat zijn dit grotendeels te herstellen (bijvoorbeeld terugplaatsen gras) vormt dit -omdat dit nu niet onder de noemer van de verenigingen is genoemd- een belangrijk onderwerp in de aanpassing van de demarcatielijst.

Jaarlijks onderhoud

De natuurgrasvelden hebben jaarlijks (regulier en incidenteel) onderhoud nodig. Het jaarlijks onderhoud zoals werkzaamheden aan drainage, bezanden/dressen, vertidraineren, rollen, profileren, egaliseren, top- en diepbeluchten, doorzaaien en bemesten wordt in opdracht van de gemeente door derden uitgevoerd. Hiervoor wordt jaarlijks een onderhoudsbestek opgesteld. Daarnaast worden jaarlijks (structureel en ook incidentele) werkzaamheden uitgevoerd aan hekwerken, elektrische poort Markgouw, elektrische pompen, verstoppingen en verzakkingen. De kwaliteit van de natuurgrasvelden is naast alle beheermaatregelen, net als het openbaar groen, afhankelijk van het weer en ook van de speeldruk. De onderhoudsvraag kan jaarlijks wisselend zijn. Dit wordt dus per jaar bekeken en waar nodig bijgesteld.

Meerjarenonderhoud

Naast beheer vanuit de eigen dienst en de advisering van een extern deskundige heeft Waterland gekozen de natuurgrasvelden eens per 3 jaar door een onafhankelijk en landelijk door de sportbonden erkend instituut te laten testen en beoordelen.

De natuurgrasvelden worden, naast de jaarlijkse opname, eens per 3 jaar door KIWA ISA sport onderzocht en getest. In januari 2021 is de laatste (3-jaarlijkse) keuring en het (indicatief) renovatieadvies uitgevoerd. Hierbij wordt geadviseerd over bodem, waterhuishouding, vlakheid en grasbestand. De uitkomst van het onderzoek wordt verwerkt in de meerdere jarenplanning, het renovatieschema (zie bijlage 3).

Een natuurgrasveld gaat 20 tot 25 jaar mee, dit is afhankelijk van diverse omstandigheden. Belangrijke indicatoren op kwaliteit en levensduur van de velden zijn de kwaliteit van de waterhuishouding, grasmat en verdichting. Dit wordt mede bepaald door de grondslag, het onderhoud, bemesting, gebruik/speeldruk en omstandigheden als omgeving (bomen) en weersinvloeden.

3.3 Onderhoud kunstgrasvelden

Gemeente Waterland bezit sinds 2012 (aanlegjaar) vier kunstgrasvoetbalvelden in vier verschillende sportparken. De kunstgras voetbalvelden voldoen aan de normen van NOC*NSF betreffende sportfunctionaliteit, bruikbaarheid en duurzaamheid en voldoen aan de reglementen van de KNVB. De sectie amateurvoetbal van de KNVB acht de velden van toepassing voor competitiewedstrijden, bekerwedstrijden, trainingen, vriendschappelijke wedstrijden en toernooien. Het bestaan en gebruik van kunstgras bij voetbalvelden mag hier en daar tot discussie leiden, het zijn wel velden die veel meer speeldruk aankunnen dan natuurgrasvelden en jaarrond een meer constante kwaliteit hebben. De velden zijn vooral van belang voor trainingsdoeleinden maar worden zeker ook voor wedstrijden ingezet.

Het gebruik van rubberkorrels als infill is lange tijd onderwerp van discussie geweest. Tot nu toe is de conclusie dat de gebruikte rubberkorrels op dit moment een relatief goedkoop infill-product betreffen en geen bedreiging voor de gezondheid vormen. Wel is vastgesteld dat de huidige rubberkorrels "gebiedsvreemd" zijn. Dit betekent dat we ons moeten inspannen om de aanwezigheid van rubberkorrels naast de kunstgrasvelden te minimaliseren tot praktisch nul. Eigenaar en gebruiker hebben hier een zorgplicht. Veelvuldig gebruik van borstels of een veegmat is een goed begin. Het gebruik van kantplanken met (rubber)afsluitband waarmee het wegwaaien van rubberkorrels wordt vermeden, is een optie maar zo'n kantplank geeft geen garantie dat de rubberkorrels het veld niet alsnog verlaten. Voorlopige conclusie is dat er inspanning nodig is om rubberkorrels buiten de velden te verwijderen en als restafval af te voeren.

Dagelijks onderhoud

Het dagelijks onderhoud aan de kunstgrasvelden bestaat uit het vegen van kunstgras, incidenteel onkruidbestrijding, waar nodig aanvullen infill, verwijderen van rubber-infill buiten het kunstgrasveld, dit is het voorkomen dat er gebiedsvreemd materiaal in/op buitenruimte komt, en bladruimen/schoonhouden. Het dagelijks onderhoud van de kunstgrasvelden ligt grotendeels bij de verenigingen.

Jaarlijks onderhoud

De kwaliteit van de kunstgrasvelden is minder afhankelijk van weersinvloeden maar onderhoud, speeldruk en de leeftijd van het veld zijn wel van invloed. Dus ook hierbij is de onderhoudsvraag niet bij alle velden en elk jaar gelijk en wordt dit per jaar bekeken en waar nodig bijgesteld. Waar bij natuurgrasvelden de kwaliteit door maatregelen jaarrond gestuurd en beïnvloed kan worden is dit bij kunstgras minder van toepassing. Een kunstgrasmat met platte "sprietten" kan weliswaar door kammen en herschikken van zand en korrels opgewaardeerd worden, eenmaal versleten is alleen (plaatselijke) vervanging mogelijk. Jaarlijks worden de velden door een aannemer geïnspecteerd en waar nodig vindt onderhoud plaats.

Meerjarenonderhoud

Vanuit de regelgeving (KNVB) moeten velden in het 8ste levensjaar een eerste keuring ondergaan. Hierbij wordt gelet op met name valdemping (bepaald door lengte van de grasspriet en de hoogte van vulling zand/ rubberkorrels) en balrolsnelheid. De velden zijn in 2020 voor de komende twee jaar goedgekeurd en zullen, tot aan een renovatie, vanaf 2022 jaarlijks moeten worden gekeurd. Bij definitieve afkeuring zal de grasmat (geheel of gedeeltelijk) moeten worden vernieuwd. De keuringsresultaten en aanbevelingen van de aannemer kunstgrasvelden worden ook in het renovatieschema sportvelden verwerkt.

3.4 Renovatie en vervanging

Het beleid voor het onderhoud is erop gericht de sportvelden veilig bespeelbaar te houden waarbij renovatie en vervanging zo lang mogelijk uitgesteld worden door goed jaarlijks onderhoud en eventueel extra onderhoud te plegen. Wanneer de kwaliteit ondanks zorgvuldig dagelijks, jaarlijks en meerjaren-onderhoud niet meer wordt behaald, moet er gerenoveerd worden. Dit beheerplan bevat de strategie om de investeringen zo efficiënt mogelijk te plannen, door de onderhoudsmaatregelen per sportveld en per jaar te bepalen. Bij normaal gebruik en onderhoud, en normale omstandigheden, houden wij de volgende termijnen aan als technische levensduur voor de onderhoudscyclus:

Onderdeel	Renovatie	Termijn
Natuurgras	Toplaag	10 – 20 jaar
	Drainage	15 – 20 jaar
Kunstgras	Toplaag voetbal	10 – 12 jaar
	Toplaag doelgebied voetbal	9 – 11 jaar
	Onderbouw	25 – 30 jaar
	Drainage	25 – 30 jaar
Verharde sportvelden	Toplaag	40 jaar

Tabel 3. Onderhoudscyclus

Indien sportvelden moeten worden gerenoveerd of vervangen, worden deze werkzaamheden vanuit de gemeente voorbereid en uitgevoerd. Het inkoopbeleid van de gemeente wordt hierbij aangehouden. De uitvoering van de renovatie- en vervangingswerkzaamheden gebeurt onder toezicht van de gemeente. De gemeente wordt, indien nodig, ondersteund door externe specialistische kennis van een adviesbureau of erkende keuringsinstantie. In tabel 4 hieronder wordt inzichtelijk gemaakt in welk jaar welk veld in aanmerking komt voor vervanging/renovatie op grond van de onderhoudscyclus uit tabel 3.

Type veld		Jaar van aanleg/ renovatie	Voldoet aan minimumeisen	Renovatieplanning
Monnickendam – Sportpark Markgouw				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2022/23
Voetbal*	natuurgrasveld	2007		2022
voetbal	trainingsveld	2013		2030
atletiekbaan	rondbaan - gras	1990		2030
atletiekbaan	middenterrein	1990		2030
Atletiekbaan*	Specialisme- onderdelen	1990		2022/2023
atletiekbaan	Trimbaan	1990		2030
honk & softbal	combiveld gras	1981/2020		2025
ruitervereniging	paardenbak	2019		2039
handbalvelden	asfaltvelden	1980		--
touwtrekveld	op terrein atletiek - gras	1990		2030
Marken				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2023
voetbal	natuurgrasveld - oud	2008		vervalt
Voetbal*	natuurgrasveld - nieuw	2022		2042
Broek in Waterland				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2022/23

Voetbal*	natuurgrasveld	1992	Dispensatie	2023
voetbal	trainingsveld	2020		2043
Ilpendam				
voetbal	kunstgrasveld	2012		2024
voetbal	natuurgrasveld	2001	Dispensatie	2026

Renovatieplanning volgens onderhoudscyclus (dispensatie betreft toestemming KNVB voor afwijken van minimum maatvoering van wegeruimtegebrek)

** Voetbal, natuurgrasveld VV Monnickendam. Vanuit overleg is afgesproken het onderhoud van het veld naar voren te halen en in 2022 een topaagrenovatie uit te voeren. Hiermee kan groot onderhoud naar verwachting uitgesteld worden.*

** Atletiek, specialisme onderdelen Tot 2021 waren deze onderdelen niet opgenomen in een renovatieschema. In de voorziening onderhoud sportvelden zijn inmiddels middelen voor renovatie gereserveerd. Deze kunnen na overleg tussen vereniging en gemeente -verspreid over enkele jaren- voor een deel ingezet worden waarbij de onderdelen weer veilig sporten garanderen.*

** Voetbal Marken, Naar aanleiding van een woningbouwproject Marken wordt de voormalige ijsbaan heringericht als nieuw natuurgrasveld. Dit veld wordt volgens planning 2022 speelklaar opgeleverd.*

** Voetbal Broek in Waterland, het natuurgrasveld is dringend aan een groot onderhoud toe. Op verzoek van de vereniging is dit uitgesteld tot 1 mei 2023.*

4. Aandachtspunten onderhoudsverantwoordelijkheden

In hoofdstuk 2 is aandacht besteed aan de kwaliteitseisen die gelden voor de accommodaties. Op grond hiervan komen de atletiek specialisme onderdelen in aanmerking voor vervanging/renovatie. Er zijn geen aanwijzingen dat het middenterrein, van de atletiek, versneld gerenoveerd moet worden. Op grond van de onderhoudscyclus is een renovatieschema op te stellen zoals in hoofdstuk 3 is toegelicht. Omdat het onderhoud van sportaccommodaties echter complexer is dan alleen kwaliteitseisen meten of het opstellen van een renovatieplanning, wordt hieronder aandacht besteed aan verschillende factoren.

4.1 Aandachtspunten onderhoud

Goed en tijdig onderhoud van de velden is voor de verenigingen belangrijk omdat dit continuïteit in het gebruik geeft. Omdat onderhoud ook voor een deel afhankelijk is van weersomstandigheden en speeldruk, is het tijdig inplannen van onderhoud een aandachtspunt. Bij het niet tijdig inspelen op de omstandigheden kan dit gevolgen hebben voor de bespeelbaarheid. Dit is vooral van belang bij maaiwerk en waterhuishouding. Hier is een spanningsveld tussen de flexibiliteit qua inzet van onderhoudspersoneel en de behoefte van de verenigingen. Gevolg is een discussie over onderhoud waarbij dit beheerplan duidelijkheid kan geven.

Maaiwerk

Het maaien van sportvelden is één van de basistaken van de gemeentelijke groendienst. Hierbij willen alle verenigingen dat bij voorkeur het gras, enkele dagen voordat er wedstrijden moeten worden gespeeld, gemaaid en op hoogte is. De uitdaging hierbij is dat maaiwerk onder invloed staat van zowel mens als natuur. Gedurende het maaiseizoen is de groeisnelheid van het gras niet gelijkmatig. De klimatologische omstandigheden zijn anno 2022 zeer wisselend. Dit betekent dat het maaiseizoen langer is geworden en de maaimomenten lastiger in te plannen zijn. Hoewel de planning van de groendienst wel aanstuurt op optimaal resultaat, betekent dit dat er niet altijd bij elke vereniging op elk gewenst tijdstip kan worden gemaaid.

Ook goed materieel is belangrijk om het gewenste resultaat te bereiken. De huidige klepelmaaier die wordt ingezet, is recent voorzien van aangepaste messen om een goed maaieresultaat te realiseren. Voorheen liet de klepelmaaier soms een spoor van samengeklonterd gemaaid gras achter, maar dat wordt nu voorkomen.

Waterhuishouding

De verandering van het klimaat heeft gevolgen voor de waterhuishouding van de velden. Periodiek hebben we te maken met wateroverlast of juist watertekort. Dit is een extra aandachtspunt bij onderhoud van de velden.

Een goede ontwatering is afhankelijk van de grondopbouw, kwaliteit van de drainage, grondwaterstand, slootpeil en het aanbod van hemelwater. Veel neerslag voor of op speelmomenten wordt niet altijd snel genoeg door de natuurgrasvelden verwerkt. Een (te) nat veld leidt tot afkeur omdat bij doorspelen de grasmat ernstig zal

beschadigen. Dit probleem is deels te voorkomen door te zorgen voor een goede drainage in combinatie met een goede waterdoorlatendheid.

Droogte kan ook een probleem vormen. Gedurende een droge periode kan het voorkomen dat de grasmat dunner wordt en wat gelig verkleurt. Het gras krijgt een groeiachterstand en neemt af in kwaliteit en kan uiteindelijk zelfs voor grotendeels verdrogen. Op zich kan een natuurgrasveld veel hebben. Het is een kwestie van op tijd (niet te vroeg of te laat) water geven. De goede, gewenste grassoorten zullen meestal herstellen. Het ongewenste straatgras kan niet goed tegen droogte en zal hierdoor afsterven. Dit kan een bijkomend voordeel geven bij het zoveel mogelijk uitstellen van watergeven. Natuurlijk zal jong, pas ingezaaid gras wel voldoende moeten worden besproeid. Hier bestaat een tegenstrijdig belang: de grasmat gaat niet snel dood maar de verenigingen willen in het algemeen liever een groene grasmat. Dat kan alleen worden bereikt door vaker water te geven. Nadelen hiervan zijn dat het arbeidsintensief en daarmee duur is. Een vervelende bijkomstigheid is het ontbreken van genoeg installaties om de sportcomplexen tegelijkertijd te bedienen en ook dat omgevingswater wordt gebruikt. De kwaliteit van dit water is onbekend bevat soms meer ijzer en zouten dan ons regenwater, mogelijk residuen van bestrijdingsmiddelen en is hierdoor mogelijk niet optimaal voor de grasvelden. N.B.: drinkwater verspreiden is geen optie.

4.2 Pilots

Robotmaaier.

Op dit moment verzorgt de groendienst het maaiwerk van de sportvelden in Waterland. Een alternatief is het gebruik van robotmaaiers. Een voorstel is hiervoor een pilot te starten. Een robot heeft net als een traditionele maaimachine voor- en nadelen. Het maairesultaat is prima en tijdig inzetbaar, maar het is een gevoelige machine en kan niet altijd en overal worden ingezet.

Een robotmaaier is een machine die na instelling van de robot binnen een op de grasvelden aangegeven traject op ingestelde uren 24/7 het gras maait. Hierbij wordt het gras wekelijks 3 tot 5 keer gemaaid. De robot zoekt zelf regelmatig zijn laadstation op. Zodra de robot een hindernis registreert, stopt hij ter plaatse, meldt de storing en gaat niet eerder dan na het oplossen van de storing verder. Het resultaat is gras dat zeer regelmatig (afhankelijk van omstandigheden) een paar millimeter tot een cm wordt gemaaid. Het gemaaide gras valt tussen het gras en zal hier als natuurlijke mest gaan fungeren. Door het regelmatige maaien ontstaat een zeer vlak speelveld en wordt de groei van onkruid tegengegaan. Door het kortere gras is er minder risico op de groei van schimmels. De mat wordt dichter, de beworteling van het gras lijkt dieper te gaan. Maaien met een robot betekent ook dat er minder onnodig zware trekkers op het veld komen. Het veld wordt daardoor niet dicht gereden met als effect dat de beluchting van de ondergrond en de afwatering beter blijft.

Een robotmaaier is duurzaam en zorgt voor een kwalitatief goede grasmat. Het maaisysteem is hiermee een prima alternatief op de traditionele maaimachine. Per locatie zal moeten worden beoordeeld wat de effecten van de inzet van een robot zijn. Het natuurgrasveld van VV IJpendam lijkt geschikt voor de inzet van een robotmaaier. Voorstel is om met de club een pilot hiervoor uit te werken. Voor de pilot kan dan een robotmaaier worden geleased. Na een jaar wordt de inzet van de maaier geëvalueerd. Zowel het resultaat als de financiële consequenties worden in deze evaluatie meegenomen. Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie kan ervoor worden gekozen deze maaimethode ook op andere sportparken toe te gaan passen.

Automatische sproeiers.

Het watergeven, wat nu met tankwagens, een sproeierhaspel of soms met beregeningspijpen wordt uitgevoerd is arbeidsintensief. Daarnaast is de groendienst niet in staat om bij aanhoudende droogte alle sportparken naar wens van water te voorzien. Een optie is het gebruik van een vaste (ondergrondse) beregeningsinstallatie. Op moment dat vanuit vooronderzoek blijkt dat er voldoende oppervlakte water van goede kwaliteit is kan zo'n installatie tijdens een grote renovatie aangelegd worden. Op zo'n moment lijkt de investering goed op te wegen tegen de voordelen die het systeem kan bieden. Voorstel is dit bij een eerste renovatie van een natuurgrasveld te onderzoeken en uit te voeren.

4.3 Onderhoudsgesprekken met verenigingen

Goed en efficiënt onderhoud is belangrijk voor de verenigingen. Jaarlijks worden met alle verenigingen onderhoudsgesprekken gevoerd. Tijdens deze gesprekken worden de volgende onderwerpen besproken:

- evaluatie afgelopen jaar;
- wensen van de vereniging voor het komende jaar;
- planning werkzaamheden i.v.m. startdatum seizoen.

Het doel is dat de velden binnen het beschikbare budget voldoende en goed bespeelbaar zijn. De gesprekken vinden plaats in het eerste kwartaal en in het derde kwartaal. Uiteraard is tussentijds contact en overleg altijd mogelijk.

5 Financiële paragraaf

Het onderhoud aan de sportvelden wordt op verschillende manieren gefinancierd. V.w.b de uitgaven staat in de begroting een jaarlijks budget voor het klein en jaarlijks onderhoud. Een deel van het klein en jaarlijks onderhoud wordt door de eigen groendienst uitgevoerd. Deze werkzaamheden zijn in uren uitgedrukt. Hierbij wordt een kredietaanvraag voor groot onderhoud natuur,- en kunstgrasvelden aangevraagd.

5.1 Overzicht uren groendienst

Diverse werkzaamheden worden door de eigen groendienst uitgevoerd. De financiering van deze werkzaamheden maakt geen deel uit van de bedragen die voor het beheer buitensport zijn opgenomen in de begroting. Om toch een gevoel te krijgen bij de kosten van deze werkzaamheden is er per sportpark een urenbestedingsoverzicht gemaakt. De uren zijn per sportpark op basis van een gemiddeld jaar weergegeven. Het onderhoud van het openbaar groen en sportparken betreft geen aangenomen werk. De theoretisch beschikbare uren zijn per jaar gelijk, ongeacht of deze uren voldoende zijn in relatie tot het werkaanbod. Zo is er een belangrijk verschil met enkele jaren geleden door bijvoorbeeld het uitbannen van chemische (onkruid) bestrijdingsmiddelen. Net als bij het onderhoud openbaar groen ligt ook hier de kwetsbaarheid van de planning tussen de beschikbare bezetting van de groendienst en het variabele aantal uren noodzakelijk om aan de gestelde normen te voldoen.

UREN TOTAAL	Broek	Ilpendam	Marken	Markgouw	
Totaal uren per sportpark per jaar (arbeid en materieel)	429	427	520	1068	
<i>Totaal is onder te verdelen in a: manuur plus klein gereedschap en b: manuur plus grote machine:</i>					
a. Totaal uren (klein gereedschap)	112	104	152	350	
b. Totaal uren (grote machines)	317	323	368	718	
KOSTEN TOTAAL					
Arbeid groendienst (gerekend met uurprijs):	429	427	520	1068	
€ 37,00	€ 15.873	€ 15.799	€ 19.240	€ 39.516	
a. Totaal uren (klein gereedschap)	112	104	152	350	
€ 12,00	€ 1.344	€ 1.248	€ 1.824	€ 4.200	
b. Totaal uren (grote machines)	317	323	368	718	
€ 38,00	€ 12.046	€ 12.274	€ 13.984	€ 27.284	
					Totaal (alle sportparken)
TOTAAL KOSTEN (arbeid/klein gereedschap/machine)	€ 29.263	€ 29.321	€ 35.048	€ 71.000	€ 164.632
Indicatie terreinoppervlak (m2)	26.000	24.000	45.000	112000	

Inzet groendienst Waterland

5.2 Meerjaren renovatie- en onderhoudsplan

Naast het dagelijks onderhoud vanuit de groendienst wordt jaarlijks onderhoud door aannemers uitgevoerd en vindt er groot- of renovatieonderhoud plaats. De jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden zijn ondergebracht in een jaarbudget. Voor groot- of renovatieonderhoud is een kredietaanvraag uitgegaan.

Groot- of renovatieonderhoud betreft werkzaamheden als het renoveren van een natuurgrasveld of een kunstgrasveld. Werkzaamheden die voorkomen zijn o.a. het vervangen van drainage, bodemopbouw en opbouw topklaag of het vervangen van de kunstgrasmat. Deze werkzaamheden zijn in principe voorspelbaar, maar deels afhankelijk van factoren als weersinvloeden en belasting. Het meerjarenplan wordt daarom jaarlijks bekeken en waar nodig bijgesteld. Het plan moet verder periodiek worden geactualiseerd om de budgetten en de werkzaamheden up to date te houden.

De velden van Broek in Waterland en Ilpendam zijn iets kleiner dan de velden van Marken en Monnickendam waardoor er een verschil is te zien in renovatiekosten. Tijdens renovatie van kunstgrasvelden worden ook

aanvullende maatregelen n.a.v. de zorgplicht uitgevoerd (bijvoorbeeld het plaatsen van kantplanken en/of opvang SBR-korrels in straatkolken en extra SBR-opvang).

Periodieke inspectie

In 2021 zijn de natuurvelden volgens het 3-jaarlijkse schema opnieuw gekeurd waarbij het renovatie-advies in het renovatie-overzicht is verwerkt en onderhoudsadviezen in het onderhoudsbestek worden opgenomen. Renovatie natuurgrasvelden betreft een flexibele planning, er zijn omstandigheden die een planning gunstig of ongunstig beïnvloeden. De kunstgrasvelden worden vanaf 2020 ook om het jaar gekeurd, ook hier is de renovatie per veld afhankelijk van gebruik en speeldruk.

Overige uitgangspunten

De renovatie van de atletiekbaan is op basis van een natuurgrasbaan en de specialismen zijn op het laatste moment in de planning opgenomen. Dat betreft verspring-, hoogspring-, kogelstoot- en speerwerpbanen: deze zijn grotendeels versleten en toe aan renovatie of opknappbeurt..

De honk- en softbalvelden zijn in 2020 gedeeltelijk gerenoveerd. Deze renovatie betrof alleen de grasmat en het bestaande gravel. Dit leidt tot uitstel van verder groot onderhoud. Een aanpassing van de velden met een nieuwe layout (verandering veldrichting) is niet opgenomen in het beheerplan.

Natuurgrasveld Marken wordt vanuit het woningbouw-project verplaatst en volgens planning in 2022 nieuw opgeleverd. Het oude natuurgrasveld vervalt hierbij.

Natuurgrasveld SDOB (Broek in Waterland) is flink verslechterd en lijkt zelfs verzakt, renovatie zal eerder moeten worden uitgevoerd, 2022/23 i.p.v. 2025, e.e.a in overleg met de vereniging. De renovatiekosten zijn hoger dan standaard. Dit komt omdat na vooroverleg met de KNVB besloten is het veld iets te ververschuiven en te vergroten. Tevens is een noodzakelijke ophoging van het verzakte veld nodig. Het veld zal hierbij nog niet aan de eis van 4 m1 uitloopstrook voldoen. Omdat er niet meer beschikbare ruimte is zal de nieuwe inrichting echter wel dispensatie ontvangen.

Het trainingsveld van SDOB wordt tijdelijk gebruikt als locatie voor tijdelijke huisvesting van de lokale basisschool.

Na afloop van dit gebruik wordt het veldje weer vanuit dit project als trainingsveld opgeleverd.

Het natuurgrasveld IJpendam is in redelijke conditie, geplande renovatie is bijgesteld naar 2025.

Het touwtrekveldje is voldoet, de eisen zijn niet groot en is hierom buiten het renovatieschema gehouden.

De handbalvelden voldoen zonder nadere eisen voorlopig voldoende. De velden zijn uitgevoerd in asfalt. Renovatie is niet gepland, in overleg kan een kleine aanpassing uitgevoerd worden.

De kunstgrasvelden zullen de komende jaren gerenoveerd worden. De planning en uitvoering hiervan is afhankelijk van de conditie van deze velden welke vanaf nu regelmatig gekeurd worden. Dat de kwaliteit achteruit gaat is evident, het moment van renoveren blijft een momentopname. Het kunstgrasveld van VV Monnickendam staat weliswaar voor 2023 in de renovatietabel maar dit is afhankelijk van een eerstvolgende keuring en hieruit voortvloeiende advies. Uitgangspunt is dat de kunstgrasvelden eerst een tijdelijke (gedeeltelijke) renovatie zullen ondergaan.

5.3 Financiële consequenties

De groot onderhoud- en renovatiewerkzaamheden zijn in een planning geplaatst. Hier zijn de kostenramingen aan toegevoegd. Aan de hand van deze planning worden de jaarlijkse kosten zichtbaar en kan de inzet en gebruik van de voorziening worden bepaald. Op deze wijze kan het groot onderhoud efficiënt en waar nodig flexibel worden uitgevoerd. Jaarlijks wordt beoordeeld welke werkzaamheden dat jaar moeten worden uitgevoerd en welke werkzaamheden kunnen worden uitgesteld. Op deze manier geeft het beheerplan buitensport optimaal invulling aan efficiënt en kostenbewust onderhoud.

In de begroting 2022 is voor groot onderhoud en regulier onderhoud samen een jaarlijks budget opgenomen van € 204.094 (€ 64.939 voor dagelijks onderhoud en € 139.155 voor de dotatie aan de voorziening groot onderhoud sportvelden). De in het vervangingsschema onderhoud sportvelden voorgestelde jaarlijkse dotatie voor groot onderhoud is € 54.084,-. Voor dagelijks onderhoud volstaat een bedrag van € 57.063 per jaar. Alle uitgaven uitgaande van BTW compensatie vanuit het SPUK (Specifieke Uitkering van het Rijk) van 17,5%.

In de Voorjaarsnota 2022 zijn de nieuwe bedragen inclusief de kapitaallasten van de voorgenomen investeringen voor 2022-2026 opgenomen.

Bij de aanleg van de velden is de ondergrond geactiveerd met een afschrijvingstermijn van 30 jaar. De top laag is geactiveerd voor 12 jaar. Alleen voor het kunstgrasveld Monnickendam dat zal worden vervangen in 2022/24 en pas in 2024 is afgeschreven dient een inhaalafschrijving plaats te vinden van € 24.207.

De raad wordt voorgesteld uit de voorziening groot onderhoud de kredieten met * beschikbaar te stellen in de meerjaren begroting en de overige kredieten in de planning op te nemen:

Omschrijving investering	Investeringsbedrag in investeringsjaar	Jaar investering	afschrijvings-termijn	afschrijving per jaar
kunstgrasveld Monnickendam	248.090	2025*	12	20.674
kunstgrasveld Monnickendam	427.559	2034	24	17.815
kunstgrasveld Marken	253.051	2027	12	21.088
kunstgrasveld Marken	436.110	2039	24	18.171
kunstgrasveld Broek in Waterland	224.336	2025*	12	18.695
kunstgrasveld Broek in Waterland	427.559	2037	24	17.815
kunstgrasveld IJpendam	228.823	2026	12	19.069
kunstgrasveld IJpendam	436.110	2038	24	18.171
atletiekbaan (baan en veld)	117.507	2030	12	9.792
atletiek en/of handbal ntb	158.355	2022*	12	13.196
atletiek en/of handbal ntb	<u>161.522</u>	2023*	12	13.460
TOTAAL	3.119.021			

Een financieel meerjaren renovatieschema, een overzicht van de velden, afschrijving en data voor (soms gedeeltelijke) vervanging is overzichtelijk bijeengezet in bijlage 1.

Communicatie

De demarcatie lijst wordt met de betreffende verenigingen besproken en vastgesteld.

De Pilot met de robotgrasmaaier zal met de betreffende vereniging besproken worden en de uitkomst van de pilot wordt met betrokken verenigingen gedeeld.

6. Bijlagen

Bijlage 1, financieel renovatie overzicht

Bijlage 2, demarcatie lijst huidig en voorstel